Rehabilitáció-felépülés alapú elvek, állapotfelmérés és útmutató a fejlesztési/gondozási tervhez

SZÉCHENYI 2020
MAGYARORSZÁG KORMÁNYA
Európai Unió
Európai Szociális Alap
BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

Rehabilitáció-felépülés alapú elvek, állapotfelmérés és útmutató a fejlesztési/gondozási tervhez

OKTATÓI SEGÉDANYAG

Szerzők

Békésiné Füvesi Ágnes

Dr. Harangozó Judit

Dr. Kassai Szilvia

Pelbát Gergely

Szakmai lektor

Hábencius Judit

EFOP-3.8.2-16-2016-00001 és a VEKOP-7.5.1-16-2016-00001 azonosítószámú, Szociális humán erőforrás fejlesztése című

kiemelt projekt

Az EFOP-3.8.2-16-2016-00001 és a VEKOP-7.5.1-16-2016-00001 azonosítószámú, Szociális humán erőforrás fejlesztése című kiemelt projekt az Európai Unió támogatásával,

az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósul meg.

A kiadvány a Szociális és Gyermekvédelmi Főigazgatóság

EFOP-3.8.2-16-2016-00001 és a VEKOP-7.5.1-16-2016-00001 azonosítószámú,

Szociális humán erőforrás fejlesztése című kiemelt projekt keretében készült

Kiadja Szociális és Gyermekvédelmi Főigazgatóság

1132 Budapest, Visegrádi utca 49.

Telefon: +36 1 769 1704

www.szgyf.gov.hu

Felelős kiadó Benedek István Zsolt főigazgató

Budapest, 2019.

Tartalom

Bevezetés 5

Első továbbképzési nap 8

Bemutatkozás, a továbbképzés indítása 8

1 Társadalmi integráció és rehabilitáció 9

1.1 A rehabilitáció lehetősége a társadalmi integráció sikerességében, felépülés alapelvei 10

1.2 Család 11

1.2.1 A család, mint a társadalom legfontosabb egysége 11

1.2.2 A család, mint a rehabilitáció egyik legfontosabb szereplője 11

1.3 Rehabilitáció megközelítése a szükségletek felől 12

1.3.1. Maslow féle szükségeltpiramis és egyéb szükségletekre épülő modellek bemutatása 12

1.3.1.1 A felépülés elemei 12

1.3.2. Kiscsoportos gyakorlat: szükségletek azonosítása esetfeldolgozáson keresztül 13

Második továbbképzési nap 14

2. Rehabilitáció a fogyatékossággal élő személyek ellátásában 14

2.1 Fogyatékosság általános elméleti keretei Fogyatékosságok típusai mozgás, látás, hallás sérültek, autizmus spektrum 14

3. Rehabilitáció a szenvedélybetegségben érintett személyek ellátásában 16

3.1 Szenvedélybetegségről általánosságban, elméleti keretek 17

3.2 Kommunikáció szenvedélybeteg személyekkel. 19

Harmadik továbbképzési nap 22

4. Rehabilitáció a pszichiátriai betegségben érintett személyek ellátásában 22

4.1. A szociális intézményekben leggyakrabban előforduló pszichiátriai kórképek ismertetése (skizofrénia, hangulatzavarok, affektív rendellenességek). Elméleti keretek 22

Negyedik továbbképzési nap 26

5. Az esetmunka lépései 26

5.1. Kapcsolatfelvétel a klienssel 26

Állapotfelmérés 27

5.3. Gondozási/fejlesztési terv készítése 28

Forgatókönyv 30

Bevezetés

A 40 órás szakmai továbbképzés fejlesztéséhez az alábbi segédanyagok állnak rendelkezésre:

A továbbképzési tartalmak elsajátítását támogató szakmai anyag a résztvevők és képzők számára.

1. **Hallgatói tananyag:**

    - A továbbképzés témájához kapcsolódó elméleti ismereteket ad át.
    - Az adott fejezetben tanultak áttekintését segíti.
    - Gyakorlatorientált szakma- és módszerspecifikus ismereteket közvetít.
    - Az elsajátított ismereteket kérdések mentén is ellenőrizhetővé teszi.
    - Lehetőséget teremt egy-egy téma elmélyültebb tanulmányozására a felhasznált és ajánlott irodalom segítségével.

2. **Prezentáció:**

    - A továbbképzési program egyes elméleti és gyakorlati elemeinek bemutatását segítő diasorozat. A prezentáció vetítése segíti a tanfolyam strukturálását, az időkeretek betartását.
    - A diák alatti jegyzet az oktatóknak szól, amely a gördülékeny tanfolyamvezetést szolgálja.

3. **Oktatói segédanyag:**

    - A továbbképzés megtartását támogató bővebb szakmai és módszertani háttéranyag.
    - A résztvevők felé támasztott követelmények megfogalmazása.
    - A számonkérés értékelési szempontjainak bemutatása.
    - Az egyes témákhoz tartozó diák kijelölése.
    - A szakmai tanfolyamhoz szükséges mellékletek bemutatása.
    - Forgatókönyv, mely a továbbképzés főbb tartalmi elemeit, szerkezetét, időkeretét és módszereit, eszközeit foglalja össze.

Oktatói segédanyag:

A szakmai tanfolyam során nem az a cél, hogy a Hallgatói tananyagban található összes elméleti ismeretet elmondja az oktató. A cél az, hogy a legfontosabb ismeretek, szemlélet átadását követően a felmerülő kérdések, gyakorlatok által az elméleti ismeretanyag azonnal

összekapcsolódjon a résztvevők mindennapi szakmai munkájával és gondolatokat ébresszen.

A továbbképzés megtartásához javasolt felkészülési lépések:

1. Olvassa át részletesen a továbbképzés megtartásához rendelkezésre álló anyagokat, ismerje meg a továbbképzés kontextusát, célját, tartalmát, lehetséges résztvevőit, időkereteit és a továbbképzés megtartásához szükséges feltételeket.

2. Az Oktatói segédanyagot és a rendelkezésre álló prezentációt párhuzamosan, egymással összhangban érdemes átolvasni, megismerni. Olvassa el a diákon található jegyzeteket, egészítse ki saját gondolataival, tapasztalataival! Szükség esetén érdemes az anyagban hivatkozott szakirodalomból is célzottan tájékozódni.

3. A résztvevők maximális bevonása és a velük való hatékony kommunikáció céljából a továbbképzés megtartása előtt olvassa át a Hallgatói segédanyagot is. Ismerje meg, milyen információkhoz jutnak a témából a résztvevők!

4. A továbbképzési feltételek és a forgatókönyv figyelembevételével készüljön fel a továbbképzés megtartására.

5. Gondolja át előre és rögzítse a továbbképzés során bemutatandó példákat.

6. Tervezze meg az időkereteket és a megoldandó feladatokat! Fontos hogy mindenre maradjon és jusson idő! Könnyebb lesz ezt átgondolni, miután megismerte a résztvevőket (milyen szakterületről érkeztek, milyen végzettséggel, milyen tapasztalatokkal).

7. Építse fel a gyakorlatokat! Biztosítsa a tárgyi feltételeket!

8. Találja ki, hogy a prezentáció vetítését hogyan teszi interaktívvá! Például, amikor már ismeri a résztvevők szakmai tapasztalatát, utalhat ezekre vagy ismerve, hogy melyik résztvevő, mely területről érkezett, megkérdezheti, ott mit tapasztalt a témával kapcsolatban. Ügyeljen arra, hogy a ppt-k vetítése közben nem az a cél, hogy a Hallgatói segédanyagot szóról szóra elmondja az oktató. A cél: struktúrát adni, figyelmet felhívni, elméleti ismeretek és gyakorlati tapasztalatok között koherenciát megteremteni, az összefüggéseket felismerni és áttekinteni.

Javaslatok a továbbképzés egyes elemeinek megvalósításához:

Elméleti előadás – fontos, hogy az előadások interaktív jellegűek legyenek, amelynek keretében az oktató folyamatosan visszacsatolást kér az elhangzottakkal kapcsolatban a résztvevőktől (elsősorban a témához kapcsolódó munkatapasztalataikat illetően), illetve azokra reflektál.

Gyakorlat – a témák feldolgozására irányuló résztvevői gyakorlatok többféle formában (egyéni munka, páros gyakorlat, kiscsoportos feladat, nagycsoportos megbeszélés) a tapasztalati tanulást szolgálják.

Gyakorlati szempontok az oktatási napok hatékony lebonyolításához:

A továbbképzésen résztvevő szakemberek a saját szakmaterületük szakértői, számos képzésen, továbbképzésen, szakmai tanfolyamon, műhelymunkán vettek már részt. Várhatóan nagy elvárásokkal érkeznek a továbbképzésre, ezek közül a következő öt a legfontosabb:

- A résztvevő szakemberek elvárják, hogy azonnal használható tudást kapjanak, azaz a gyakorlatban alkalmazható információkat adjunk számukra. Tudni akarják, hogyan kapcsolódik az adott tanulási program vagy továbbképzés az aktuális élethelyzetükhöz és munkafeladataikhoz, és hogyan segíti őket a program a szakmai céljaik elérésében – azaz, mit tudnak ebből használni?

- Közvetítsük a résztvevők felé, hogy a gyakorlat(ok) és az elméleti tananyag a résztvevők által alkalmazható lesz majd a valós helyzetekben.

- Elvárják, hogy tiszteljék és partnerként kezeljék őket. Nagyra értékelik, ha a továbbképzés oktatója tiszteletet mutat az egyén és a tanulási folyamat eredményeképpen elért eredmények iránt. Fontos számukra az, hogy a képző építsen a résztvevő szakemberek korábbi, a tanulás szempontjából releváns és meghatározó tapasztalataira.

- Elvárják, hogy aktívan részt vehessenek a tanulási folyamatban. A felnőttek kedvelik az aktív tanulást, a kiscsoportos feladatokat, és azokat, amelyek helyváltoztatással járnak. Az aktív részvétel elkötelezetté teszi a résztvevőt a tanulási folyamat iránt és nyitottabbá teszi új koncepciók befogadására.

- Elvárják, hogy a gyakorlatok után azonnali visszajelzéseket kapjanak. Az időben történt helyesbítő visszajelzés a sikeres tanulást, a tartalom és a készségek jó elsajátítását eredményezi. A tapintatos visszajelzés segíti a résztvevőt hibáinak kijavításában és megerősíti a helyes hozzáállást. A felnőtt tanulók a kedves, konstruktív kritikát szeretik. A helyesbítő visszajelzést minden esetben előzze meg egy elismerő, dicsérő visszajelzés.

- Elvárják, hogy a továbbképzés támogató környezetben valósuljon meg.
    - Szólítsunk minden résztvevőt a nevén a továbbképzés ideje alatt.
    - Hallgassuk meg minden résztvevő kérdését és véleményét.
    - Legyünk udvariasak és türelmesek.
    - Biztosítsuk a résztvevőket arról, hogy a hibázás a tanulás része.
    - Keressünk alkalmat arra, hogy mindenkit megerősítsünk.
    - Bátorítsuk a résztvevőket, hogy segítsék egymást a tanulás során.
    - Gondoskodjunk arról, hogy a tanulási környezet a lehető legkényelmesebb legyen.

Első továbbképzési nap

Bemutatkozás, a továbbképzés indítása

45 perc gyakorlat

Gyakorlat	Instrukciók az oktatónak
Bemutatkozás, tapasztalatok, motivációk, elvárások (30 perc) ● A csoportvezető röviden bemutatkozik, majd megkéri a csoporttagokat, hogy röviden mutatkozzanak be, illetve osszák meg egymással motivációikat, tapasztalataikat, elvárásaikat. Szempontok: - név - foglalkozási terület - klienskör - feladatok - gyakorlati tapasztalatok - előzetes ismeretek - a témához kapcsolódó nézetek - a továbbképzéssel kapcsolatos motivációk - a továbbképzéssel kapcsolatos elvárások ● Névismétlő kört teszünk, mindenki elmondja azt a nevet, ahogyan szeretné, ha a csoportban szólítanák. A mellette ülő elmondja az előtte szóló nevét és a sajátját. A harmadik személy értelemszerűen az előző kettő és a saját nevét mondja, és így tovább. ***Csoportszabályok (5 perc)*** ● A csoport közösen rögzíti a működéshez szükséges legfőbb csoportszabályokat. ***A továbbképzés felépítése, a teljesítés feltételei (10 perc)*** ● A projekt és a továbbképzés felépítésének ismertetése. ● A teljesítés feltételeinek ismertetése. ● Záróteszt teljesítése ● Hiányzásra vonatkozó előírások (maximum az összes tanfolyami óra 10%-a, tehát 4 óra)	● A megadott időkeret tartása fontos! ● 20-25 fő esetén kb. egy perc jut mindenkire a bemutatkozás során. ● A bemutatkozást gyors névtanulás zárja. ● Öntapadós etikettek használhatók a név kitűzésére ● Csoportszabályok: - Titoktartás - Kommunikáció: egyes szám első személy, tisztelet, tartózkodás az ítélkezéstől - Részvétel: aktivitás, önkéntesség - Időkeretek: a nap kezdése, zárása, szünetek - Technikai kérdések: mobiltelefon-használat, stb. ● Érdemes hangsúlyozni, hogy a csoportszabályok a közös munkát, tanulást segítik, a segítő kapcsolatokban gyakran használt szóbeli megállapodásnak számítanak. Dia: 1-7

1 Társadalmi integráció és rehabilitáció

90 perc: Interaktív előadás

Előadás	**Instrukciók az oktatóknak** Az előadás első órájában a felépülés-alapú rehabilitációt járjuk körül. ● Az előadás során először feltesszük a kérdést a hallgatóknak, hogy az ő saját szakterületükből kiindulva, mi a (re)habilitáció célja? A hallgatók rövid válaszait flipcharton jegyezzük egymás alá, a hallgatóság számára láthatóan. Ha ugyanolyan válaszok jönnek, ezeket strigulázzuk. ● Az oktató kiemeli a válaszok közül, melyek azok, amelyek a társadalmi "visszailleszkedést" képviselik (pl. vissza a munkába, stb.). Ezt 1-es számmal jelzi. 2-es számmal jelzi a jobb életminőségre (pl. jobb életfeltételek), 3-assal a felépülés-értékekre (pl. kézbe venni az életét, dönteni az életéről, egyenrangúnak lenni) vonatkozó válaszokat. ● Utána megszavaztatja a hallgatókkal, melyek azok, amelyek örömteli, az élet tartalmasságát, értelmét segítő szempontok az egyén számára? Ezt valamilyen színnel jelezheti a válaszoknál. ● A válaszokból kibontható a rehabilitáció visszailleszkedés-, életminőség- és felépülés-alapú modellje. ● Ezután a hallgatókat kérjük meg, a saját életükben határozzanak meg egy célt, amelyet meg lehet osztani a csoporttal. Egy következő flipchart-lapon rögzítsük ezeket. Közösen határozzuk meg, melyek a felépülés-alapú rehabilitációnak megfelelő célok. Ezek közvetlen örömöt adnak, reálisak és viszonylag rövid távúak. Jó rehab cél pl, ha vki szeretne több örömteli programot, több kellemes együttlétet a családdal, nagyobb harmóniát a családi életben, meleg lakásban lakni télen is, kedvére valókat főzni, jobb ételeket enni, együtt lenni többet a kiskutyával, stb. A célok elemzésénél elfogadhatjuk a távoli, nem annyira reális, de örömteli célokat is, pl.: férjhez menni. Ezt egy rehab terv kialakításakor rövid távú célokra bonthatjuk fel, pl. ismerkedés, jobb külső elérése, stb. ● Az óra összefoglalásaként az 10-12. diát vehetjük át. A második órában a felépülés értékeit és kontextusát mutatjuk be. ● A 12. dián szereplő felépülés-szempontokat megszavaztathatjuk, a hallgatók közül kinek melyik a legfontosabb? Valószínűleg több szempont kap majd szavazatokat. Ezek alapján jelezhetjük, hogy a felépülés értékei nagyon is individuálisak, egyéniek, és a rehab folyamat is személyes és egyéni út. Az előadó is elmondhatja, hogy neki mi a fontos… ● Az 13. dián pszichoszociális fogyatékossággal élők vallomásai szerepelnek erről, ott is próbálhatjuk elmélyíteni a megértést a személyes utakról, személyes érték-referenciákról.

	• A 14. dián kitérhetünk az emberi jogi, fenntartható fejlődést érintő és transzkulturális szempontokra. • A 15..dia alapján beszélgethetünk arról, hogy a felépülés milyen szervezeti kultúrával jár, hogyan lehet megvalósítani a reményt, az empowermentet, az autonómiát, stb. az általuk ismert szervezetben, munkahelyen. Mik a felépülést nehezítő intézményes hatások és hogyan lehet csökkenteni ezeket? A 15. dia alapján értékelhetik a hallgatók, ők milyen szervezetben dolgoznak, hogyan képzelnek egy felépülés-alapú szervezeti változást.

Szünet

1.1 A rehabilitáció lehetősége a társadalmi integráció sikerességében, felépülés alapelvei

45 perc gyakorlat

Gyakorlat	**Instrukciók az oktatónak**
A gyakorlat címe: A felépülés-alapú rehabilitáció	Az oktató helyzetgyakorlatban bemutathatja egy felépülés-alapú gondozási terv létrehozását. A klienssel és családtagjaival foglalkozik, akiket a helyzetgyakorlatban a jelentkező hallgatók alakítanak. Alternatívaként használhatja a II. handoutban szereplő kész gondozási tervet is a felépülés-alapú rehabilitáció szemléltetésére, a felépülés-értékek elemzésére ebben a gondozási tervben. A helyzetgyakorlat módszertanának ismerete fontos: 1. Elméleti lépések tervezése 2. A tervek szerint eljátsszuk a helyzetet. Feladat, hogy a résztvevők ne nehezítsék túlzottan a segítőt játszó munkáját, ne játsszanak abszurd, vagy túl nehéz helyzeteket. 3. Kijelölhetünk egy résztvevőt, hogy figyelje meg, mennyire sikerült a tervezett lépéseket tartani? Hogyan ösztönözte a segítő szerepét játszó hallgató a résztvevőket (pl. dicséret, non-verbális jelek)? Mi a segítőt játszó hallgató erősségei a segítő munkában? Stb. A megfigyelő jegyzetelhet, pl. hány dicséretet, pozitív visszajelzést tapasztalt. Esetleg bele is szólhat, ha a csoport nagyon más irányba megy, mint ami a feladat volt. 4. Visszajelzési kör: először visszajelzik a résztvevők, hogyan érezték magukat, mi tetszett? mi lehetett volna jobb? A pontos visszajelzés fontos. Nem elég azt mondani, hogy tetszett, vagy nem tetszett, hanem konkrétumokat kell mondani, pl. tetszett a sok dicséret, a szemkontaktus, stb. A kritikákat úgy kell megfogalmazni: még jobb lesz, ha…. 5. Ha van még idő, a tanulságok alapján megismételhetik a helyzetgyakorlatot, a hibák kijavítására törekedve. A helyzetgyakorlat menete: I. hand-out.

	6. A gondozási terv részletei: a kliens és családtagok személyes, örömteli céljainak felmérése, szinkronba hozása, az akadályozó problémák felmérése és hatékony intervenciók tervezése ezek leküzdése érdekében,
	A gyakorlat további részében a 15. dián szereplő szervezeti kultúrára vonatkozó ábra alapján **kiscsoportban** elemezhetik a hallgatók, ők milyen szervezeti kultúrát ismernek, milyenben dolgoznak, mik az egyes modellek előnyei és hátrányai a felépülés-értékek szempontjából?

1.2 Család

1.2.1 A család, mint a társadalom legfontosabb egysége

20 perc interaktív előadás

Interaktív előadás	**Instrukciók az oktatónak**
Hallgató megismeri a család fogalmát, a fogalom átalakulásának okait, a család funkcióit, a szocializáció és a felnőttek pszichés védelmének jelentőségét	16-20. dia

1.2.2 A család, mint a rehabilitáció egyik legfontosabb szereplője

25 perc interaktív előadás

Interaktív előadás	**Instrukciók az oktatónak**
Hallgató megismeri a család szerepét a fogyatékossággal élő, a szenvedélybeteg és a pszichiátriai beteg személyek rehabilitációjában	21-25. dia

45 perc gyakorlat

Gyakorlat A család, mint a rehabilitáció szereplője	**Instrukciók az oktatónak**
Leírás Az előző óra hand-outját is felhasználva beszélgethet a csoport arról, mi a család szerepe, A hallgatók saját példát hozhatnak a saját tapasztalataikból kiindulva. Vsz. többen negatív	- I. és II. handout

példákat fognak említeni. Ilyenkor fontos azt segíteni, hogy a segítő ne ellenségként, elítélően álljon hozzá a családhoz. A II.handoutban szereplő család esetében a bántalmazó anya előzményében saját gyermekkori traumái állnak, míg a nagyon kedves és együttműködő apa valójában áldozati szerepben van a feleségével kapcsolatban és nem képes kiállni vele szemben a lánya érdekében sem. Ő is "hibás" a kialakult helyzetért. Nem jó tehát megítélni az ilyen helyzeteket, sokkal jobb megérteni és megkeresni, hogy a hozzátartozók személyes és örömteli céljai hogyan tudnak változást hozni. A gondozásban előnyös az áldozati és bántalmazó családi hagyományok "élni és élni hagyni" működésmód felé segíteni. Ehhez a segítőknél is ilyen kommunikációra és attitűdre van szükség. Az ítélkezés ezzel szemben etikátlan. Szerencsés bevonni kísérő szakértőt (sorstárs segítőként dolgozó hozzátartozót) ezen az órán.	- leírás, feladat stb. a hallgatók kiscsoportban helyzetgyakorlat keretében egy képzeletbeli család személyes, örömteli céljait mérjék fel. A kórtörténetet, diagnózist nem fontos tisztázni, legfeljebb arról, milyen fogyatékossággal él a kliens, akit eljátszik a kiscsoport egy tagja. A résztvevők segítsék a folyamatot, nem szabad nehezíteni a segítőt játszó hallgató dolgát, pl. sokat beszélő, vagy akadékoskodó viselkedéssel. Itt most az a cél, hogy könnyen belejöjjenek ebbe a résztvevők. A helyzetgyakorlatra 20 percet adhatunk. Lehet a csoportban egy megfigyelő is, akinek feladata a folyamat megfigyelése és a visszajelzés, a korábban bemutatott módon. (Ld. I. handout) A játék után minden csoportban a megfigyelő beszámol 2 percben a tapasztalatokról, majd a csoportvezető összefoglalja a fontos dolgokat.

EBÉDSZÜNET

1.3 Rehabilitáció megközelítése a szükségletek felől

1.3.1. Maslow féle szükségeltpiramis és egyéb szükségletekre épülő modellek bemutatása

1.3.1.1 A felépülés elemei

90 perc interaktív előadás

Előadás címe: Rehabilitáció megközelítése a szükségletek felől	**Instrukciók az oktatónak**
Leírás	- A Maslow-féle szükségletek bemutatása történhet interaktív módon: nagy valószínűséggel a hallgatóság nagy része más ismeri ezeket, ezért az III. handout kiosztásakor érdemes ezekről inkább beszélgetni, korábbi tudást felmérően ismételni, a hallgatóktól kérdezni. Dia 26-33 - A IV. handoutnak az előadáshoz kötődő tananyag második pontjában van szerepe, amikor a szükségletek és a felépülés, rehabilitáció kapcsolatáról

	beszél az oktató. A IV. Handout üresen hagyott részeire be tudják írni a hallgatók, hogy a Maslow-féle szükséglet hierarchia egyes szintjeihez a felépülésből mi tartozhat oda. - Az oktató a szükségletek és a rehabilitáció kapcsolatát a fogyatékossággal és pszichiátriai betegséggel kapcsolatban is ismerteti Dia 34-38 - Az előadás harmadik pontja a felépülés elemeinek bemutatása (Terry - Cardwelltől). Azután, hogy az oktató bemutatta ezeket, érdemes arról röviden beszélgetni a hallgatókkal, hogy milyen kapcsolat, összefüggés lehet az említett elemek és a Maslow-féle szükséglethierarchia között. - Dia 39

1.3.2. Kiscsoportos gyakorlat: szükségletek azonosítása esetfeldolgozáson keresztül

70 perc gyakorlat

Gyakorlat **Kiscsoportos gyakorlat: szükségletek azonosítása esetfeldolgozáson keresztül**	**Instrukciók az oktatónak** A hallgatók egy felépülő szerhasználóval készült interjúból vett részleten keresztül beszélik meg kiscsoportban, hogy az előadás során megbeszélt szükségletek közül melyek jelennek meg a szövegben.
Leírás	- V. handout - A hallgatók 3-4 fős kicsoportokba rendeződnek, majd a V. handout V-ön található interjú idézeten keresztül beszélgetnek az előadásban említett szükségletekről. Törekedjenek minél több elhangzott szükséglet beazonosítására, és az újonnan felmerülők beazonosítására.

20 perc gyakorlat - A nap tanulságainak rövid összefoglalása

Gyakorlat Zárás	**Instrukciók az oktatónak**
A csoporttagok egyesével befejezik az alábbi befejezetlen mondatot: „Ma azt tanultam…”.	- Ügyeljen arra, hogy mindenki megszólaljon, és mindenkinek azonos idő álljon rendelkezésére a véleményalkotáshoz! - Mondjon néhány mondatot, amely segít átvezetni a következő napra: például, miről lesz szó másnap.

Második továbbképzési nap

10 perc gyakorlat - A nap indítása, hangolódás

Gyakorlat Megérkezés	**Instrukciók az oktatónak**
Ki mit vár a mai naptól?	- Figyeljen arra, hogy mindenki szóhoz jusson! Egy emberre legfeljebb egy mondatnyi idő jut.

2. Rehabilitáció a fogyatékossággal élő személyek ellátásában

2.1 Fogyatékosság általános elméleti keretei Fogyatékosságok típusai mozgás, látás, hallás sérültek, autizmus spektrum

Összesen 80 perc interaktív előadás az alábbi bontásban:

10 perc

Interaktív előadás	**Instrukciók az oktatónak**
Hallgató megismeri a gyógypedagógiai szempontú fogyatékosság-elméletet Könczei és Hernádi értelmezésében, és a támogatott döntéshozatalt	Az oktató interaktívan a hallgatóságot bevonva bemutatja az ide kapcsolódó ismereteket. Ügyeljen az időkeretek tartására! Dia 40-42

10 perc

Interaktív előadás	**Instrukciók az oktatónak**
Hallgató megismeri a mozgáskorlátozottság, a látásfogyatékosság és a hallásfogyatékosság definícióját, típusait, főbb jellemzőit	Az oktató interaktívan a hallgatóságot bevonva bemutatja az ide kapcsolódó ismereteket. Ügyeljen az időkeretek tartására! Dia 43-46

15 perc

Interaktív előadás	**Instrukciók az oktatónak**

Hallgató megismeri az autizmus és az autisztikus spektrum zavar, a beszédfogyatékosság, az értelmi fogyatékosság és a súlyos, halmozott fogyatékosság definícióját,típusait, főbb jellemzőit	Az oktató interaktívan a hallgatóságot bevonva bemutatja az ide kapcsolódó ismereteket. Ügyeljen az időkeretek tartására! Dia 47-52

10 perc

Interaktív előadás	**Instrukciók az oktatónak**
Hallgató megismeri a habilitációs, a rehabilitáció és a fejlesztés fogalmát, illetve, hogy mely célcsoportok érintettek inkább a rehabilitációban és melyek inkább a fejlesztésben	Az oktató interaktívan a hallgatóságot bevonva bemutatja az ide kapcsolódó ismereteket. Ügyeljen az időkeretek tartására! Dia 53-60

20 perc

Interaktív előadás	**Instrukciók az oktatónak**
Hallgató megismeri az egyes fogyatékossági típusokhoz tartozó rehabilitációs vagy fejlesztő módszereket	Az oktató interaktívan a hallgatóságot bevonva bemutatja az ide kapcsolódó ismereteket. Ügyeljen az időkeretek tartására! Dia 61-72

15 perc

Interaktív előadás	**Instrukciók az oktatónak**
Hallgató megismeri az érzékenyítés fogalmát, célját, módszereit, az intézményi férőhely-kiváltást	Az oktató interaktívan a hallgatóságot bevonva bemutatja az ide kapcsolódó ismereteket. Ügyeljen az időkeretek tartására! Dia 73-78

Szünet

45 perc

Interaktív előadás	**Instrukciók az oktatónak**
Hallgató megismeri a különböző helyzetekben alkalmazható kommunikációs eszközöket	Az oktató interaktívan a hallgatóságot bevonva bemutatja az ide kapcsolódó ismereteket. Ügyeljen az időkeretek tartására! Dia 79-90

80 perc

Gyakorlat	**Instrukciók az oktatónak**
A hallgatók megismerhetik a kommunikációs nehézségeket egyes helyzetekben, esetekben (pl. krízis esetén, szuicid hajlamú kliensekkel)	- Az oktató pontosan írja le a játék szabályait - ügyeljen arra, hogy minél több ember jusson szóhoz - ügyeljen arra, hogy senki ne ragadja magához a szót - ügyeljen arra, hogy minél több ellentétes vélemény hangozzon el - ügyeljen a személyeskedő vélemények elkerülésére - próbálja meg fenntartani a vitát azzal, hogy rámutat az ellentmondó állításokra - próbálja meg elkerülni a személyes történeteket, igyekezzen a témát mindig visszaterelni az eredeti kérdésre és az azzal kapcsolatos érvelésre. Segédlet:: VI. handout

10 percben a gyakorlat tanulságai kerülnek összegzésre.

Ebédszünet

Délután

3. Rehabilitáció a szenvedélybetegségben érintett személyek ellátásában

3.1 Szenvedélybetegségről általánosságban, elméleti keretek

45 perc

Interaktív előadás	**Instrukciók az oktatónak**
Hallgató megismeri a család szerepét a szenvedélybetegségben	Dia 92-93 az oktató ügyeljen az időkeret pontos tartására a diasor segítségével

45 perc

Interaktív előadás	**Instrukciók az oktatónak**
Hallgató megismeri a különböző felépülési modelleket	Dia 94 - Mondja a hallgatóknak a következő szavakat: Beteg, szenvedély beteg, nem motivált, nem együttműködő, adherencia, complaince, gyógyszer, kezelési terv, relapszus. - Ezután kérje meg a hallgatókat, hogy mondják el, milyen érzéseket keltenek bennük az elhangzott szavak. Dia 95-111

30 perc

Gyakorlat	**Instrukciók az oktatónak**
A hallgatók megismerhetik és szembesülhetnek saját, a szenvedélybetegséget érintő előítéleteikkel.	- Az oktató pontosan írja le a játék szabályait - ügyeljen arra, hogy minél több ember jusson szóhoz - ügyeljen arra, hogy senki ne ragadja magához a szót - ügyeljen arra, hogy minél több ellentétes vélemény hangozzon el - ügyeljen a személyeskedő vélemények elkerülésére - próbálja meg fenntartani a vitát az azzal, hogy rámutat az

	ellentmondó állításokra - próbálja meg elkerülni a személyes történeteket, igyekezzen a témát mindig visszaterelni az eredeti kérdésre és az azzal kapcsolatos érvelésre. Dia: 112-113 VII. Handout **Jótanácsok a vita kézben tartásához:** A moderátori feladat sok kihívást jelent, hiszen a feladata, a megszokottól eltérően a konszenzus kialakulásának és a vita kiüresedésének megakadályozása. 1, A közönség 1 oldalra ül. Ilyenkor akceptáljuk az egyetértést, de megkérjük a közönséget, hogy mondjanak érveket, miért ültek 1 oldalra. Ezek után pedig arra kérjük őket, hogy gondolkozzanak azoknak a fejével, akik a másik oldalon ülnének, mik lehetnek az ő érveik. 2, Személyesség. A személyes történetek megakasztják a vitát mert azok érvényességével nem lehet vitatkozni. Az nem egy valós érv, hogy én voltam ilyen helyzet és akkor azt éreztem, hogy… Ilyenkor a moderátor egyik eszköze az lehet, hogy vissza tereli a témát azáltal, hogy újra fogalmaztatja a történetet érv formájában. PL: Várj, ez hogyan kapcsolódik az eredeti állításhoz. Tehát, azt mondod, hogy azért mert ... 3, Általánosítás és szemantikai vita. Gyakori, hogy a közönség nem akar oldalt választani, (nincs középutas megoldás) vagy definíciós vitába kezd. PL: “Mit értünk azon pontosan, hogy a szülőnek be kell avatkozni a gyerek életébe, ez helyzettől függ, van ilyen is meg olyan is.” “Definiáljuk a beavatkozást” vagy “az egész kérdés megoldódna ha az állam elég pénzt adna vagy az emberek legyenek megértőbbek”. Ekkor a moderátor feladata szintén az, hogy vissza terelje a közönséget a vitához, azáltal, hogy oldalválasztásra és érvelésre készteti őket. Az első példa feloldása lehet a következő moderátori trükk: “Szóval azt mondod, hogy van olyan helyzet amiben a szülőnek be kell avatkoznia. Miért kell a szülőnek beavatkoznia?” Ekkor meg is kérhetjük akár, hogy üljön át arra az oldalra (persze ha eddig nem ott foglalt helyet.) 4, kinyilatkoztatások. Előfordul, hogy egy adott téma szakértője uralja a helyzetet. Ekkor őt meg lehet kérni, hogy adjon másoknak is szót, továbbá konfrontálni is lehet azzal, hogy saját szakmáján belül is biztosan vannak ellenvélemények, azokat is el tudja-e mondani. 5, Erős érintettség. Valaki behoz egy erős személyes történetet. Ilyenkor a moderátornak célszerű elterelni róla a figyelmet azáltal, hogy ő is megoszt egy történetet magáról és annak mentén megfogalmaz egy érvet így általánosítja a személyes történetet. Ezen felül számtalan egyéb megoldandó helyzet felléphet, érdemes szem előtt tartani az

	aranyszabályt, a vita mélyítését. Az érvelést 10 perc után lezárhatjuk és rá térhetünk a következő vita indítóra. A 2. szituáció megvitatásakor Az érvelést 10 perc után lezárhatjuk és kibontható a szenvedélybetegség a családban témakör.

3.2 Kommunikáció szenvedélybeteg személyekkel.

20 perc

Interaktív előadás	**Instrukciók az oktatónak**
Hallgató megismeri a szenvedélybetegekkel történő kapcsolatfelvétel jellemzőit	Dia 114-116 - ügyeljen az időkeret tartására

35 perc

Gyakorlat	**Instrukciók az oktatónak**
A hallgató gyakorolhatja a az empátia és az elfogadás attitűdjeit, valamint a kliens állapotának felmérését	- Az oktató hívja magához segítői szerepet vállalt csoporttagokat és csak nekik olvassa fel a kliens karakterét. - Ügyeljen arra, hogy a csoportok jól elkülönülve tudjanak dolgozni, ha kell előzetesen keressen szabad tereket a képzés helyszínén ahol a csoportok gyakorolhatnak. Dia 117 Segédlet: VIII. handout 1. A tervek szerint eljátsszuk a helyzetet. Feladat, hogy a kliens ne nehezítse túlzottan a segítőt játszó munkáját, ne játsszon abszurd, vagy túl nehéz helyzet. 2. A segítő célja, hogy minél elfogadóbban, empatikusabban körüljárja a segítségkérés okát, miben vár segítséget, a szerhasználati jellemzőket és, hogy támpontokat gyűjtsön arra, hogy valóban függőségről van-e szó.

	3. A megfigyelő feladata, hogy monitorozza, hogy sikerült-e az információkat összegyűjteni? Mikor volt és mikor nem volt empatikus, elfogadó, vagy túl konfrontatív a segítő? Mik a segítőt játszó hallgató erősségei a segítő munkában. Stb. A megfigyelő jegyzetelhet. A helyzetgyakorlat 20 percig tart, ezután egymás közötti visszajelzési kör következik. A csoporttagok egymás között 10 percben adjanak visszajelzést arról, hogy ki, hogyan látta a beszélgetés folyamatát. A kliens adjon visszajelzést arról, mennyire érezte magát elfogadva, vagy megtámadva, elítélve. A segítő adjon visszajelzést arról, hogy milyen dilemmák játszódtak le benne. A megfigyelő adjon visszajelzést arról, hogy általánosságban hogyan észlelte a beszélgetést. 4. Közös visszajelzési kör: Megkérjük a csoportokat, hogy üljenek vissza, alkossunk egy nagy csoportot. Ekkor megkérjük a hallgatókat arra, hogy minden csoportból a megfigyelő foglalja össze röviden az egymást közt elhangzottakat. Az oktató célja, hogy próbálja meg összegezni az elhangzottakat és próbálja meg kihangosítani a közösen levont tanulságokat.

25 perc

Interaktív előadás	**Instrukciók az oktatónak**
Hallgató megismeri a szenvedélybetegek motiválásának sajátságait	Dia 118-120 - ügyeljen az időkeret tartására

25 perc

Gyakorlat	**Instrukciók az oktatónak**
A hallgató gyakorolhatja az ambivalencia feltérképezését és a motiváció segítését	- Az oktató hívja magához segítői szerepet vállalt csoporttagokat és csak nekik olvassa fel a kliens karakterét. - Ügyeljen arra, hogy a csoportok jól elkülönülve tudjanak dolgozni, ha kell előzetesen keressen szabad tereket a képzés helyszínén ahol a csoportok gyakorolhatnak. - Segítse a csoportmunka összegzését

	Dia 121 Eszköz: IX. handout Megkérjük a hallgatókat, hogy alkossanak új, hármas csoportokat, valamint arra is, hogy az új helyzetben más szerepet gyakoroljanak mint az előbb. A következő gyakorlatban egy, a szerhasználata abbahagyására készülő, de még bizonytalan kliens és segítője helyzetét modellezzük. Az oktató külön ismertesse a “klienseknek” a hozzájuk tartozó karaktert. A segítők feladatának támogatására, hagyja a kivetítőn a motivációs interjúban használt kérdésekre vonatkozó diát. A megfigyelő feladata, hogy leírja az elhangzott előnyöket és hátrányokat. A helyzetgyakorlat 20 percig tart, ezután egymás közötti visszajelzési kör következik. A csoporttagok egymás között 10 percben adjanak visszajelzést arról, hogy ki, hogyan látta a beszélgetés folyamatát. A kliens adjon visszajelzést arról, mennyire érezte magát elfogadva, megtámadva, elítélve. A segítő adjon visszajelzést arról, hogy milyen dilemmák játszódtak le benne. A megfigyelő adjon visszajelzést arról, hogy általánosságban hogyan észlelte a beszélgetést. Közös visszajelzési kör: Megkérjük a csoportokat, hogy üljenek vissza, alkossunk egy nagy csoportot. Ekkor megkérjük a hallgatókat arra, hogy minden csoportból a megfigyelő foglalja össze az elhangzott előnyöket, hátrányokat valamint a megfigyelt beszélgetés közös tanulságait. Az oktató célja, hogy próbálja meg összegezni az elhangzottakat és próbálja meg kihangosítani a közösen levont tanulságokat és kiemelni a jól működő motivációs kísérleteket.

Harmadik továbbképzési nap

4. Rehabilitáció a pszichiátriai betegségben érintett személyek ellátásában

15 perc gyakorlat: a nap indítása, hangolódás

Gyakorlat Megérkezés	**Instrukciók az oktatónak** **Lehetőleg tapasztalati szakértőkkel együtt dolgozzon egész nap, vezesse fel a velük való találkozást és mutassa be őket.**
Ki mit vár a mai naptól? Mitől tart? Képzés felénél tartunk, hogyan értékelik az elmúlt két napot?	- Figyeljen arra, hogy mindenki szóhoz jusson! - Csak 1-1 gondolat rövid megfogalmazására van idő. Flipchartra rögzítse az elvárásokat, félelmeket. Jelezze, hogyan fog mai képzési nap felépülni és mennyiben igyekszik reagálni az elvárásokra.

4.1. A szociális intézményekben leggyakrabban előforduló pszichiátriai kórképek ismertetése (skizofrénia, hangulatzavarok, affektív rendellenességek). Elméleti keretek

75 perc

Interaktív előadás	**Instrukciók az oktatónak**
Rehabilitáció a pszichiátriai betegségben érintett személyek ellátásában.	Dia 122-145 - ügyeljen az időkeret tartására Az elméleti blokkokban interaktív formában először ismerjék meg a hallgatók a leggyakoribb, pszichoszoc. fogyatékosságot okozó mentális betegségek tüneteit, lefolyását, kezelését. Itt tapasztalati szakértők (lehetőleg egy szkizofréniával és egy bipoláris zavarral élő ember) végig történő bevonása indokolt, bár a tervek szerint csak a délutáni blokkban szerepelnek. Handout készült ezek tüneteiről a hallgatók számára (X-XII. Handout). A leghatásosabb és érzékenyítő élmény a velük való megismerkedés és a tünetek közös megértése. Háttéranyag az oktató számára: a Közösségi pszichiátriai kézikönyv, az aktuális, internetről letölthető szakmai irányelvek (szkizofrénia, bipoláris zavar, depresszió) és a pszichiátriai tankönyvek új

	kiadásai.

45 perc

Interaktív előadás	**Instrukciók az oktatónak**
Rehabilitáció a pszichiátriai betegségben érintett személyek ellátásában	A továbbiakban a hallgatók ismerjék meg a felépülés-alapú közösségi gondozást az előadásban bemutatott eset kapcsán,a X. handout használatával. Az előadásban szereplő konkrét gondozási terv bemutatását segítheti tapasztalati szakértő, aki jártas a közösségi gondozásban. Háttéranyag az oktató számára a Közösségi pszichiátriai kézikönyv és a hallgatói segédanyag. Tapasztalati szakértővel való beszélgetésben kitér az oktató arra, hogy a tapasztalati szakértő miket lát hatásosnak a sorstársakkal való kommunikáció során? Flipcharton összegyűjtik ezeket a szempontokat és a hallgatók magukat osztályozzák, melyek ezek közül az erősségeik, gyengeségeik. A szempontrendszert a helyzetgyakorlatok során lehet használni a visszajelzésre.

Szünet

45 perc

Interaktív előadás	**Instrukciók az oktatónak**
	A kommunikációval kapcs. a szenvedélybetegeknél tanultakhoz lehet kapcsolódni, ismételni az ott tanultakat, és itt inkább példákban bemutatni a rehab. folyamat ismertetésekor Elmélet: A mentális betegekkel való kommunikáció szempontjait a hallgatók javaslatai alapján flipcharton rögzítsük. Használhatják a hallgatói tananyagot, a saját jegyzeteiket a szenvedélybetegekkel kapcs. előadás nyomán. Itt szinte ua. vonatkozik a pszich betegekre.

90 perc

Gyakorlat	**Instrukciók az oktatónak**
Gyakorlat: A hallgatók a hallgatói segédanyagban szereplő gondolkodtató kérdéseket is felhasználva, tapasztalati szakértőkkel közösen dolgozzák fel Csaba és Kati esetét.	Gyakorlat: Csaba gondozási tervét közösen rögzítsék egy flipcharton (a szövegben részletekben szerepel), tekintsék át, az egyes gondozási stratégiákat pedig kiscsoportban. Az egyik csoport kapjon feladatot a felépülést szolgáló hatásos kommunikáció kiemelésére, Csaba gondozási terve és gondozása kapcsán (a szövegből).amelyet az elméleti órán flipchartra rögzített szempontokkal is összevetünk, azon a flipchartlapon dolgozva. A XIII. handoutban elemezzék Kati esetét és kiscsoportban az ott szereplő kérdésre is válaszoljanak, majd közösen beszéljék meg azt. A tap. szakértők osszák meg a hallgatókkal a közösségi gondozáshoz kapcsolódó saját élményeket az óra végén. Az óra végén az elvárásokat és a félelmeket értékeljék ki együtt. Adjanak visszajelzést a hallgatók a tapasztalati szakértők hasznosságáról. Az órán maradhatnak még “elvarratlan” szálak, ezek tisztázására, megértésére alkalmas lehet a 4. nap délutáni, gyakorlati része. Kérjük a hallgatókat, hogy a handoutot tanulmányozzák át erre az alkalomra.

Ebédszünet

45 perc interaktív előadás

Interaktív előadás	**Instrukciók az oktatónak**
Tapasztalati szakértők	A hallgatói tananyag alapján és a Dia 146-147 alapján az oktató beszélje át a hallgatókkal, a felépülő segítés hátterét. Kérdezzen rá, milyen előnyeit és esetleges hátrányait látják a tapasztalati szakértők alkalmazásának egy felépülőkkel foglalkozó intézményben.

135 perc gyakorlat

Gyakorlat Találkozás tapasztalati szakértőkkel	**Instrukciók az oktatónak**
leírás	A tapasztalati szakértőkkel történő találkozás a képzés egyik kiemelkedően fontos része. A tapasztalati szakértők meghívásánál ügyelni kell arra, hogy olyan szakembert hívjunk meg, aki szívesen beszél tapasztalatáról, és válaszol az érdeklődők kérdéseire. A gyakorlati idő első felét (kb 90-120 perc) érdemes arra szánni, hogy a tapasztalati szakértők bemutatkoznak, és elmeséljék személyes felépülés történetüket. A résztvevőknek érdemes lehetőséget biztosítani kérdések feltételére, azonban fel kell hívni a figyelmet arra, hogy a következő blokkban kis csoportokba rendeződve mindenkinek lesz lehetősége feltenni a kérdéseit az adott tapasztalati szakértőnek. Tekintettel arra, hogy három célcsoportból kerülnek meghívásra vendégek, a szünet után a három szakember köré kis csoportokba rendeződnek a hallgatók, ahol lehetőségük nyílik arra, hogy kérdéseiket megfogalmazzák a szakember felé.
Alternatív interaktív foglalkozás, amennyiben nincsen lehetőség tapasztalati szakértők meghívására	Filmvetítés: „Felépülünk” című film feldolgozása Kérje mega hallgatókat a film elindítása előtt, hogy az alábbi szempontokra figyeljenek a film során. (A film közben készítsenek jegyzetet): Segédlet: XIV. Handout - Voltak-e közös pontok a szereplők életében? - Milyen hatások előzték meg a droghasználat kialakulását majd a felépülés elindulását? - Mi segített a felépülési folyamatban? A Felépülünk c. film levetítése (Youtube-on megtalálható: https://youtu.be/S1F7_xeFRf4) A film megtekintése után 5 fős kiscsoportokban beszéljék meg a hallgatók a filmről alkotott véleményüket és a film előtt feltett kérdéseket. A kiscsoportos beszélgetés után magcsoportban az alábbi kérdések segítségével dolgozzák fel a filmet: - Melyik szereplővel tudott azonosulni, melyik volt a szimpatikus vagy kevésbé szimpatikus (melyik váltott ki indulatot)? Miért? - A film elején elmondott valamint kiscsoportban is megbeszélt szempontok megbeszélése egyenként a teljes csoportban! - Voltak-e közös pontok a szereplők életében? – itt az oktató visszautalhat a korábban megbeszélt elméletekre, főleg az okokra, belső erőforrások, probléma megoldási stratégiák hiányára - - Milyen hatások előzték meg a droghasználat kialakulását majd a felépülés elindulását? – visszautalhat a felépülési modellre, a felépülés elemeire - - Mi segített a felépülési folyamatban?

Negyedik továbbképzési nap

10 perc gyakorlat: a nap indítása, hangolódás

Gyakorlat Megérkezés	**Instrukciók az oktatónak**
Ki mit vár a mai naptól? Továbbképzés felénél tartunk, hogyan értékelik az elmúlt két napot?	- Figyeljen arra, hogy mindenki szóhoz jusson! - Csak 1-1 gondolat rövid megfogalmazására van idő.

5. Az esetmunka lépései

5.1. Kapcsolatfelvétel a klienssel

80 perc

Interaktív előadás	**Instrukciók az oktatónak**
Az esetmunka lépései	Hallgató megismeri az esetmunka lépéseit: a kliensek elérési módjait, a kapcsolatteremtés, bizalom kialakítását, valamint az első interjú és a motivációs interjú módszertanát Dia 148-154

45 perc gyakorlat

Gyakorlat Első interjú	**Instrukciók az oktatónak**
Kiscsoportokban (3-4 fő) a hallgatók készítsenek egy tervet egy első interjúra, választott célcsoportban	A kiscsoportban zajló munka során a hallgatók kérdéseket, nyitott kérdéseket írjanak össze, majd az így létrehozott vázlatokat beszéljék meg a többi hallgatóval (minden kiscsoport mutassa be a saját elkészített tervét).

Szünet

Állapotfelmérés

15 perc

Interaktív előadás	**Instrukciók az oktatónak**
Állapotfelmérés fogyatékossággal élők esetében	Hallgató megismeri a fogyatékossággal élők esetében használt alapvizsgálatot és a komplex szükségletfelmérést, és azok elemeit. Az előadó interaktívan bemutatja az idetartozó tananyagot. Dia 155-157

15 perc

Interaktív előadás	**Instrukciók az oktatónak**
Állapotfelmérés pszichiátriai beteg esetében	Hallgató megismeri a pszichiátriai betegségek esetében használt vizsgálatot és azok elemeit. Az előadó interaktívan bemutatja az idetartozó tananyagot. Dia 158

15 perc

Interaktív előadás	**Instrukciók az oktatónak**
Állapotfelmérés szenvedélybeteg esetében	Hallgató megismeri a szenvedélybeteg esetében használt vizsgálatot és azok elemeit. Az előadó interaktívan bemutatja az idetartozó tananyagot. Dia 159-162

45 perc

Gyakorlat	**Instrukciók az oktatónak**

Állapotfelmérés gyakorlat	A három célcsoport mentén (fogyatékosság, pszichiátriai betegség, szenvedélybetegség) rendeződjenek 3 kiscsoportba a résztvevők és gyűjtsék össze az állapotfelmérés legfontosabb szempontjait, vázolják fel annak menetét és gyűjtsék össze milyen kihívások, nehézségek és milyen segítő tényezők merülhetnek fel az adott célcsoportban állapotfelmérés során.

Ebédszünet

Délután

5.3. Gondozási/fejlesztési terv készítése

90 perc

Interaktív előadás	**Instrukciók az oktatónak**
	A hallgató megismeri a gondozási és fejlesztési tervek hasonlóságait és különbségeit, illetve azt, hogy mely célcsoportoknál kell az egyik és a másik tervet elkészíteni Dia 163-174 A harmadik nap továbbképzési anyagában sok minden előkerült a gondozási és fejlesztési terv kapcsán, különösen a pszichiátriai célcsoporttal kapcsolatban. A negyedik továbbképzési nap ezen részén van lehetőség az ismeretek elmélyítésére, átismétlésére. Az oktató a korábbi napok tananyagára reflektálva (a hallgatókat kérheti arra, hogy mondják el az ideillő, korábban átvett részeket) mutatja be három célcsoporttal kapcsolatos gondozási, fejlesztési tervhez kapcsolódó ismereteket.

90 perc

Gyakorlat	**Instrukciók az oktatónak**

	A harmadik napon a hallgatók házi feladatul kapták, hogy “Csaba esetét” áttekintsék a handoutból, és még alaposabban feldolgozzák otthon. A negyedik képzési nap utolsó sávjában kapnak lehetőséget arra, hogy kiscsoportokban átbeszéljék, összegyűjtsék kérdéseiket, azokat az oktatónak (vagy lehetőség szerint a tapasztalati szakértőnek feltegyék), továbbá, hogy a kérdésekre kiscsoportban megpróbálhatnak örömteli, reális célokra alapozott gondozási tervet létrehozni, helyzetgyakorlatban. Ehhez a korábbi napok handout-jai és a harmadik nap előadás-anyaga is felhasználható. A gyakorlat második részében lehet elemezni, hogy az itt megismert, felépülés-alapú gondozás mennyiben használható más célcsoportok esetében. Szerencsés itt is tapasztalati szakértők bevonása és az elkészült gondozási tervek közös megbeszélése, kiértékelése.

45 perc

Záróteszt kitöltése

A továbbképzés értékelése, elégedettségmérő kérdőív kitöltése, elvárások, félelmek átbeszélése

Forgatókönyv

IDŐSZAK	IDŐ (perc)	TÉMA	HANDOUT	PPT
ELSŐ TOVÁBBKÉPZÉSI NAP				
	45	Bemutatkozás, a továbbképzés indítása		1-7
	90	Társadalmi integráció és rehabilitáció: Mi a rehabilitáció célja? A felépülés alapú rehabilitáció - előadás	I-II	10-15
	15	SZÜNET		
	45	Társadalmi integráció és rehabilitáció - gyakorlat	I-II.	15
	45	A család - előadás	I-II.	16-25
	45	A család – gyakorlat	I-II.	
	30	EBÉDSZÜNET		
	90	Rehabilitáció megközelítése a szükségletek felől - előadás	III-IV.	26-39
	15	SZÜNET		
	70	Kiscsoportos gyakorlat: szükségletek azonosítása esetfeldolgozáson keresztül	V.	
	20	A nap tanulságainak rövid összefoglalása		

IDŐSZAK	IDŐ (perc)	TÉMA	HANDOUT	PPT
MÁSODIK TOVÁBBKÉPZÉSI NAP				
	10	A nap indítása, hangolódás		
	10	Fogyatékosság általános elméleti keretei – előadás		40-42
	10	A fogyatékosság típusai: mozgáskorlátozottság, a látásfogyatékosság és a hallásfogyatékosság definícióját, típusait, főbb jellemzői - előadás		43-46
	15	Fogyatékosság típusai: autizmus és az autisztikus spektrum zavar, a beszédfogyatékosság, az értelmi fogyatékosság és a súlyos, halmozott fogyatékosság - előadás		47-52
	10	A habilitációs, a rehabilitáció és a fejlesztés fogalma, mely célcsoportok érintettek inkább a rehabilitációban és melyek inkább a fejlesztésben - előadás		53-60
	20	A rehabilitáció és a fejlesztés módszerei - előadás		61-72
	15	Érzékenyítés fogalma, célja, módszerei, az intézményi férőhely-kiváltás - előadás		73-78
	15	SZÜNET		
	45	Kommunikáció egyes helyzetekben - előadás		79-90
	80	Gyakorlat	VI.	
	10	A gyakorlat összegzése		
	30	EBÉDSZÜNET		
	45	Család szerepe a szenvedélybetegségben - előadás		92-93
	45	Különböző felépülési modellek bemutatása – előadás		94-111

	30	Felépülés - gyakorlat	VII.	112-113
	15	SZÜNET		
	20	Kommunikáció szenvedélybetegekkel előadás		114-116
	35	Kommunikáció szenvedélybetegekkel - gyakorlat	VIII.	117
	25	Szenvedélybetegek motiválása - előadás		118-120
	25	Szenvedélybetegek motiválása - gyakorlat	IX.	121

IDŐSZAK	IDŐ (perc)	TÉMA	HANDOUT	PPT
HARMADIK TOVÁBBKÉPZÉSI NAP				
	15	A nap indítása, hangolódás		
	75	Szociális intézményekben leggyakrabban előforduló pszichiátriai kórképek ismertetése - előadás		122-145
	45	Rehabilitáció a pszichiátriai betegségben érintett személyek ellátásában - előadás	X.-XII.	
	15	SZÜNET		
	45	Kommunikáció pszichiátriai betegekkel - előadás		
	90	Kommunikáció pszichiátriai betegekkel gyakorlat	XIII.	
	30	EBÉDSZÜNET		
	45	Tapasztalati szakértők - előadás		146-147
	15	SZÜNET		
	135	Találkozás tapasztalati szakértőkkel a három célcsoportban – gyakorlat / Filmvetítés	XIV.	

IDŐSZAK	IDŐ (perc)	TÉMA	HANDOUT	PPT
NEGYEDIK TOVÁBBKÉPZÉSI NAP				
	10	A nap indítása, hangolódás		
	80	Az esetmunka lépései - előadás		148-154
	45	Első interjú - gyakorlat		
	15	SZÜNET		
	15	Állapotfelmérés: A fogyatékossággal élő személyeknél alkalmazott alapvizsgálat és a komplex szükségletfelmérés bemutatása - előadás		155-157
	15	Állapotfelmérés: Szenvedélybetegek - előadás		158
	15	Állapotfelmérés: Pszichiátriai betegek - előadás		159-162
	45	Állapotfelmérés - gyakorlat		
	30	EBÉDSZÜNET		
	90	Gondozási/fejlesztési terv hasonlóságai, különbségei, célcsoportjai - előadás		163-174
	90	Gondozási/fejlesztési terv hasonlóságai, különbségei, célcsoportjai - gyakorlat		
	45	Záróteszt kitöltése A továbbképzés értékelése, elégedettségmérő kérdőív kitöltése, elvárások, félelmek megbeszélése		